

Ouw gebroeke (1)

Zaegene en zich laote gezaegene!

Is dat 'n kwestie van geluive, biegelouf of is 't toeval es te verhuèrt wuèrs?

Dit verhaol sjièlde zich aaf rónd 1903.

Mien mam hat oos 't volgende dèkker verteld.

Wie zie noch zao 'n maedje waor van e jaor of zestièn, waor d'r 'ne groate brand op 'n boerderiej vlak bie huèr ouwersjhoes.

't Waor winter en die luj waore aan 't daesje in de sjuur, op d'r din.

Alle viè sjtóng in d'r sjtal en opins sjlooge de vlamme aan 't daak oet.

't vuur waor zoa grellig dat ze de kuj en de verke neet miè oet de sjtèl kreege en ze zelf móste renne um 't vaege lief te redde.

Toevallig kaom d'r hièr pesjtoar langs en de boerin vroeg h'm 't vuur te zaegene. Nao aenig aandringe begoos d'r pesjtoar te baeje en hae makde e groot kruuts in de richting van 't vuur .

En zag de mam, terwiel ze d'r aom effe inheel: "deer kint 't geluive of neet, mèh ich höb 't zelf gezeen, 't vuur woart minder en doe kóste de mansluj de deere oet de sjtèl hoale en nao 'n kerteer waor d'r brand vanzelf geblust."

Móste zao'n verhaol noe geluive of is dat fantasie?

Mien mam waor lid van" de Derde Orde va St. Franciscus". Dat waor 'n kirkelijke vereeniging van meestal ouwer vrouwluj, die same 'n klein oape kloastergemeinsjap mit hièl vääol geboden en verboden vormden. Dus leege mochte die gaar neet. Daorum zal ze neet geloage höbbe, mèh mesjien bloos d'r wind 't vuur 'ne angere kant op en kóste die luj 't viè doe oet de sjtèl haole, mèh waarom ging 't vuur van allein oet ?

Wae kan 't verklaore ?

Dit verhaol sjièlde zich aaf rond 1950.

'ne vrund va mich vertelde 't volgende verhaol.

Zien mam waor doe zoaget 45 jaor ouwt.

Ze kreeg 'n oape bein en in 't begin houw ze dao mit allerlei kroed, zoawie waegbreij ,sjtinkende gouwe en zelfs mit petrol aan geklummeld en wie dat ummer erger woart góng ze nao d'r hoedokter. Wie dae goowe man zoog wat die vrouw houw gedaon en dat neet allein 't óngerbein gans waor aangetas, mae zelfs baove d'r kneej waor 't afsjuwelek um te zeen, goof hae häör d'r raad nao 't ziekenhoes te gaon in Haele.

Dao aangekome zag dae hoedspecialist: " Waorum kumt geer noe pas, wie

't te laat is. Dao kan ich ouch neet vääöl miè aan doon. Veer zulle 't bein probeere te óntsjetten um dan mit pille en zaov d'r pusj weg te kriege. Mae geer mot waal hie blieve. Nao vièrtièn daag kos de mam nao heim mit 'r sjlegte nujts, dat ze d'r niks miè aan kóste doon en dat 't naots miè good zouw kómme.

Dat Bein sjtónk zoa erg of 't aan 't aafsjterve waor, en dat waor volges dae dokter 'n kwestie van wie lang nog?

Ich mós van de mam d'r keplaon haole en wie dae koetnelles binne kaom en de mam d'r rok oplugde um 't bein te laote zeen, doe veel dae bienao flauw. Op de vraog van de mam um 't bein te zaegene zag hae: "Dat kin ich neet" en wól al opsjtaon um te vertrèkke, mae de ma bleef aanhouwte en eindelijk begoos 't kepläöntje zich te baeje en nao 'n minuut of tièn makde hae e kruts uèver dat bein.

Nao 't drinke van e glaeske beer vertrok hae mit de wuèrd: "Baejt uch jedere daag de boote" (vief Ooze Vaders, vief Weesgegroeptes en Ere zij de Vaders, veur de erm zièlkes in 't vagevuur).

En wónderlek genóg, vanaaf doe góng 't baeter mit de mam en nao e paar maond waor 't bein gans genaeze.

E jaor of vief later kaom miene vrund bie daezelfde hoedspecialist terech mit ekzeem. En wie dae ziene naam hoart en zoog dat hae van Raetersbich kaom, sjoot h'm 't geval van zien mam weer in d'r kop.

Hièl benuid vroeg dae dokter wie dat verlaope waor en wie lang de mam al doad waor?

Wie hae vertelde dat de mam gans genaeze waor en nog laefde en gewoon weer alle werk doog, zag hae: "Dat besjtaet neet, die mót al lang gesjtórve zeen".

Miene vrund nuèdigde h'm oet um zelf mèr te kómme kieke.

En zao gebuèrde.

Op 'ne zóndigmörigge stóng hae aan de duèr en wie de mam h'm 't bein leet zeen, zag hae; "Hie is e wónder gebuèrd, dat kan neet anders".

Naodat de mam verteld houw van d'r keplaon, zag hae: "Ich höb ummer gedach dat zaegene mèr get verbeelding waor, mèh noe dink ich dao toch anders uèver".

Is deez genaezing toeval, of is 't inderdaad e wónder ?

Waorum helpe de geisteliche neet miè luuj, of mót dao speciaal vuèr gevraagd waere ?

Wie veer nog kinger waore móste veer in de waek vuèr vieftièn augustus kroed gaon zeuke vuèr d'r kroedwusj.

Dao kaome twiè soarte vróchte in, nl. terf en koare, twiè genaeskrachtige krujer, wie duzendblad en Boerewormkroed.

Twie ónwaer waerende krujer wie alsem en Koninginnekroed (veer neum de

dat Rijnvaaren en dónderkroed).

En d'r móste ouch blaar va baomnäöt bie.

't Heilige getal va ziève geuf de volheid van de Drie-Eenheid en de vier Evangelisten aan.

Dae kroedwusj waort biejein gehouwte mit e lint va ziève èl lank.

Bie ónwaer waort get van dae kroedwusj in de fornuis of kachel verbrand en es d'r roak door d'r sjaorstein omhaog góng, waor 't hoes gezaegend, dus gevriewaard va blikseminslaag, sjtörm of brand, zagde de ouw luuj.

't Lint waort gebroekt es 'n kow opgelaope waor of de kreem gein zog vuèr de bagke houw. Da waort dat lint um dat deer gedrièjd en dan waor dat ouch gezaegend.

Houwe de luuj molmuus in d'r kaolef, weij of op 't land en dat waor 't ergste es me pas houw gezièjd en die molmuus die klein plentjes oplugde went ze rinne maakde.

Ouch daovuèr houwe ze 'n remediej.

Ze baejde zich 't Sint Jans Evangelie op drie heuk van dat perceel en leet dus eine kant oape, dat de deere weg kóste laope. Dat waor meestal d'r kant van dae naober dae ze neet good kóste hóbbe, en da kreeg dae die kragke in zien land of kaolef.

Mit de processie struijden de luuj bloemblaedjes en snippers va vaan en anger planten op de straot, es ièrbetoan aan Ooze Leeve Hièr, sjus wie de luuj deege bie d'r intoch va Christus in Jeruzalem. Veer rapde vreuger nao de processie die blaedjes gedaeltelijk weer op en dooge die in de rinne va de molmuus um ze zoa te verjaage.

Bie oos heim en ouch bie anger luuj lag me op Kaersaovend vróchte, water en braod boete, mit de intentie dat 't in dae Heilige Kaersnach gezaegend woart . Op kaersmörrigge voorde veer dat aan 't viè en oote zelf ouch van dat braod. Deez traditie houwte veer noe nog in ière.

Loewde 't vuèr doad en houwe ze roepsje in d'r kaolef in 't moos, da drièjde ze ein of miè van die deere in e moosblaaf, baejde zich de boote en da góng al die roepsje in d'r kaolef kapot, zag me.

Hetzelfde deege ze es ze vratte houwe. Hoarte ze de doadsklokke loewe da weesj me die vratte mit sjtroamend water aaf en baejde zich weer die vief Ooze vaders mit weesgegrootjes en Ere zij de Vader en da góng die vratte nao 'n waek ouch weg.

Vreuger góng de luuj mit d'r hónd nao d'r Hièremiet op d'r Schaelsberg en leete 'm dao mit d'r Sint Hubertus-Sleutel brandmerke taeg de hónds-dolheid en op 17 Januari haalde ze dao Sint Teunis bräödjes, die es gewied braod aan alle deere gevoord waorte, um zoa krankheiten taeg te goon.

Slot volgt

Dré Kickken.